

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

แนวทางการพัฒนาโครงการรับจำนำมันสำปะหลังอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

Developmental Guidelines for Cassava Pledging Scheme in
Kantharalak District of Si Sa Ket Province

นงลักษณ์ วรรณศรี (Nongluck Wanasri)¹

สัจจา บรรจงศิริ (Sujja Banchongsiri)²

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาโครงการรับจำนำมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 334 ราย และเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 14 ราย ผลการวิจัยพบว่าปัญหาอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการของเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องมีปัญหาคือในเรื่องการกำหนดวันและเวลาในการรับจำนำในระดับมาก รองลงมาคือการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ส่วนเกษตรกรพบปัญหาด้านโรงแปง/ลานมันที่เข้าร่วมโครงการมีจำนวนน้อย มีการกดราคามันสำปะหลัง การบริการล่าช้า ค่าขนส่งแพง ความล่าช้าของขั้นตอนการดำเนินงาน สำหรับแนวทางการพัฒนาโครงการ มีดังนี้ (1) ปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการขึ้นทะเบียนให้เหมาะสม และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกษตรกรให้มีความเชื่อมโยงกับข้อมูลของกรมการปกครอง (2) ขยายเวลารับจำนำมันสำปะหลัง (3) พัฒนาระบบตรวจสอบคุณภาพมันสำปะหลัง (4) ปรับปรุงการบริหารงบประมาณของโครงการ (5) จัดเก็บมันสำปะหลังตามคุณภาพที่เกษตรกรนำไปจำนำ (6) เสนอแนะให้เกษตรกรชะลอการขุดหัวมันในช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยว และ (7) สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรที่มีฐานะดีเข้าใช้ประโยชน์จากโครงการรับจำนำ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา โครงการรับจำนำมันสำปะหลัง

Abstract

The research aimed to study the problems and develop cassava mortgage scheme in Kantharalak District, Si Sa Ket Province; The sample population consisted of 334 farmers and 14 government employees involved with the cassava pledging scheme. The results showed that the personnel working on the scheme reported that there was a serious difficulty with setting the dates and times for receiving cassava and some difficulty with registering farmers. The farmers, problems were that there were not enough mills in the scheme, the cassava prices were too low, services and the work process were too slow, transportation was expensive, and there were too few places to deliver the cassava. The following guidelines are recommended for improving the scheme: 1) adjust the steps and time required for registration and develop the database to link farmer data with the Department of provincial Administration's data; 2) extend the time limit for receiving pledges of cassava; 3) develop a cassava quality inspection system; 4) improve project budget management 5) store the cassava according to quality grades; 6) suggest farmers to harvest less cassava during the beginning of the season; and 7) create incentives to encourage well-to-do farmers to make use of the pledge scheme as well.

Keywords: Developmental guidelines, Cassava pledging scheme

1 นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาการจัดการการเกษตร วิชาเอกการจัดการทรัพยากรเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
gun.sri@hotmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ แขนงวิชาการจัดการการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช moo08183627@hotmail.com

3 รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

มันสำปะหลังเป็นพืชอาหารที่สำคัญของโลกชนิดหนึ่ง เกษตรกรในหลายประเทศจึงนิยมปลูกมันสำปะหลังอย่างแพร่หลาย เพราะนอกจากบริโภคแล้วมันสำปะหลังยังแปรรูปเป็นสินค้าอย่างอื่นที่ทำได้ให้เกษตรกรอีกทางหนึ่ง ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตมันสำปะหลัง เป็นอันดับ 3 ของโลก และเป็นผู้ส่งออกเป็นอันดับ 1 ของโลก โดยมีส่วนแบ่งในตลาดโลก ถึงร้อยละ 75 -80 ทั้งปริมาณ และมูลค่า รองลงมาคือ ประเทศอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีส่วนแบ่งการตลาดรวมกันเพียงร้อยละ 3 ของทั้งปริมาณและมูลค่าของโลก เท่านั้น ดังนั้นจึงถือได้ว่าประเทศไทยเป็นผู้นำในการส่งออกมันสำปะหลังเป็นอันดับ 1 ในตลาดโลก ครองส่วนแบ่งการตลาดมากกว่าร้อยละ 75 และมูลค่าส่งออกรวมมากกว่า 44,000 ล้านบาท

อุตสาหกรรมมันสำปะหลังของประเทศไทยประกอบด้วยการผลิตมันสำปะหลัง อุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง และอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูป ผลผลิตหลักของอุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง คือ มันเส้น/มันอัดเม็ด แป้งมันสำปะหลัง และเป็นพลังงานทดแทนหรือเอทานอล ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังรวม 480,500 ครัวเรือน เนื้อที่ปลูกและเก็บเกี่ยว รวม 7.5 ล้านไร่ และผลผลิตรวม 23 - 29 ล้านตัน โดยเป็นความต้องการใช้หัวมันสำปะหลังภายในประเทศ ร้อยละ 40 หรือประมาณ 10 ล้านตัน ตลาดส่งออกสำคัญของไทย คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป และญี่ปุ่น โดยเฉพาะตลาดจีน และตลาดสหภาพยุโรปซึ่งในช่วงที่ผ่านมา นโยบายการใช้ฉันทิพัส ทั้งข้าวสาลี และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศดังกล่าว จะส่งผลต่อการส่งออกของไทย และทำให้ราคาหัวมันสำปะหลังสดที่เกษตรกรขายได้ตามกลไกตลาด เคลื่อนไหวแบบผันผวนตามราคาส่งออก ประกอบกับผลผลิตมันสำปะหลังที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นมากกว่าความต้องการใช้ในประเทศ ทำให้ราคาหัวมันสำปะหลังตกต่ำอีกทั้งในช่วงปี 2549 – 2551 เกิดวิกฤตพลังงานและปัญหาราคาน้ำมันแพงจนทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น ส่งผลทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังได้รับความเดือดร้อนด้านรายได้จากต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และราคาหัวมันสำปะหลังต่ำลง ประกอบกับในปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่มันสำปะหลังที่ให้ผลผลิตสูงถึง 5-6 ตันต่อไร่ ภายใต้สภาวะการปลูกที่เหมาะสม

ราคามันสำปะหลังประเทศไทยมีความผันผวนมาก ในช่วงเดือน พ.ย.-ธ.ค. ราคาหัวมันสดตกต่ำ ภาครัฐบาลจึงมีนโยบายแทรกแซงเพื่อพยุงราคาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง โดยได้จัดทำโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ปี 2547/48 จนถึง ปี 2555/56 ซึ่งรับผิดชอบโดยคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) และมีเจ้าหน้าที่องค์การคลังสินค้า (อคส.) เป็นคนกลางชั่งและออกใบประทวนให้กับเกษตรกร นำใบประทวนเพื่อไปรับสินค้าจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยเกษตรกรสามารถไถ่ถอนได้ภายใน 3 เดือน จากนั้นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในด้านราคาผลผลิตมันสำปะหลังตกต่ำ โดยเกษตรกรที่มีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลังนี้ได้จะต้องเป็นเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังจริง จะต้องมีหนังสือรับรองเกษตรกรจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีผลผลิตมันสำปะหลังเป็นของตนเอง และเป็นลูกค้านิติบุคคลเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชกส) โดยเกษตรกรสามารถจำนำหัวมันสำปะหลังสดได้ในพื้นที่จังหวัดของตนเองเท่านั้น ยกเว้นพื้นที่ในเขตติดต่อกัน ในเขตอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปีการผลิต 2555/56 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการนี้ 2,031 ราย จากจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง 3,887 ราย มีพื้นที่ปลูก 48,052 ไร่ มีผลผลิต 109,707 ตัน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นส่งผลให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาโครงการรับจำนำมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้ทราบทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการฯ ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรประกอบกับเป็นแนวทางในการวางแผนการป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามโครงการรับจำนำมันสำปะหลังต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ในเขตพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาโครงการรับจำนำมันสำปะหลังในเขตพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
  - 1.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 2,031 ราย
  - 1.2 เจ้าหน้าที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 14 ราย
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
  - 2.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยมี

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของ Taro Yamane (1973: 725-729) อ้างในจินดา ขลิบทอง (2544: 20) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ไม่เกินร้อยละ 5 โดยใช้สูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อน (การวิจัยครั้งนี้กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5)

$$n = \frac{2,031}{1+2,031(0.05)^2}$$

$$N = 334.5 \text{ ราย}$$

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

จากสูตรคำนวณขนาดตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้เป็น 334.5 ราย เพื่อให้ข้อมูลมีความเชื่อถือมากขึ้น และสัดส่วนในการคำนวณลงตัว ในการเก็บข้อมูลการศึกษาค้างนี้จึงใช้ตัวอย่างจำนวน 334 ราย คิดเป็นร้อยละ 16 ของประชากรทั้งหมด

2.2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการคัดเลือกตัวอย่างระดับตำบลจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลังในอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้งหมด 20 ตำบล ตามสัดส่วนร้อยละ 16 ของประชากรแต่ละตำบลและทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportionate, Stratified Random Sampling)

2.2 เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการจำนวน 14 ราย ประกอบด้วย ข้าราชการสำนักงานการเกษตร เจ้าหน้าที่ ธกส. เจ้าของลานมัน/โรงแปง อคส. โดยการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับเกษตรกร แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลัง

ตอนที่ 2 การผลิตของเกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลัง

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมัน

เกณฑ์แปลผลระดับความพึงพอใจ

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและแนวการพัฒนาโครงการ

2.แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ตอนที่ 2 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ตอนที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาของเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ปี 2555/56

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ได้จาก เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

2.เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูล

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ผลการวิจัย

1. สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 53.29) มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 44.61) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ต่ำกว่า 3 คน (ร้อยละ 49.40) เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรสหกรณ์ภาคการเกษตร (ร้อยละ 82.04) ลักษณะการประกอบอาชีพหลักประกอบอาชีพด้านการเกษตร (ร้อยละ 52.69) ลักษณะอาชีพรองรับจ้างทางการเกษตร (ร้อยละ 30.84) รายได้ครัวเรือน (ทั้งหมด) มากกว่า 150,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 44.61) รายจ่ายครัวเรือน (ทั้งหมด) ต่ำกว่า 100,001 บาท (ร้อยละ 35.93) หนี้สินในระบบอยู่ระหว่าง 100,000 – 150,000 บาท (ร้อยละ 34.13) หนี้สินนอกระบบ ต่ำกว่า 60,001 บาท (ร้อยละ 64.97) เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครอง จำนวนน้อยกว่า 10 ไร่ (ร้อยละ 43.11) รองลงมา มีพื้นที่ถือครอง จำนวน 10 – 20 ไร่ (ร้อยละ 26.05) และเป็นพื้นที่ทำไร่มันสำปะหลัง จำนวนน้อยกว่า 10 ไร่ (ร้อยละ 42.81) รองลงมา พื้นที่ทำไร่มันสำปะหลัง อยู่ระหว่างจำนวน 10 – 20 ไร่ (ร้อยละ 31.14) พื้นที่ถือครองสูงสุด 110 ไร่ ต่ำสุด 3 ไร่ มีการปลูกมันสำปะหลังพันธุ์เกษตรศาสตร์ จำนวน 188 ไร่ (ร้อยละ 56.29) จำนวนไร่จำนวนน้อยกว่า 10 ไร่ (ร้อยละ 44.91) ปริมาณดิน มากกว่า 20 ดัน (ร้อยละ 41.92) รองลงมาคือพันธุ์ห้วยบง จำนวน 146 ไร่ (ร้อยละ 43.71) ไร่อยู่ระหว่างจำนวน 10 – 20 ไร่ (ร้อยละ 18.86) ปริมาณดิน จำนวน 11–20 ดัน (ร้อยละ 16.78) ดันทุนการปลูกมันสำปะหลัง เฉลี่ย 10,001 - 15,000 บาท (ร้อยละ 41.92) รองลงมาเฉลี่ย 15,001 - 20,000 บาท (ร้อยละ 29.94) เป็นต้นทุนค่าท่อนพันธุ์ จำนวน 1,001-2,000 บาท (ร้อยละ 59.28) รองลงมา 1,000 บาท (ร้อยละ 18.56) เฉลี่ย 1,850 บาท ต้นทุนค่าไถเตรียมดิน จำนวน 1,001-2,000 บาท (ร้อยละ 51.50) รองลงมา 2,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 44.01) เฉลี่ย 1,750 บาท ต้นทุนค่าปุ๋ยเคมี จำนวนมากกว่า 2,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 52.10) รองลงมา 1,001-2,000 บาท (ร้อยละ 38.62) เฉลี่ย 1,950 บาท ต้นทุนค่าปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 1,001-2,000 บาท (ร้อยละ 39.52) รองลงมาน้อยกว่า 1,000 บาท (ร้อยละ 14.97) เฉลี่ย 2,000 บาท ต้นทุนค่าจ้างแรงงานมากกว่า 10,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 67.07) รองลงมา 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 32.04) เฉลี่ย 9,950 บาท ต้นทุนค่าวัสดุ/อุปกรณ์/สารเคมี จำนวน 10,001-20,000 บาท (ร้อยละ 41.62) รองลงมา มากกว่า 20,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 30.24) เฉลี่ย 18,450 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายมันสำปะหลัง จำนวนมากกว่า 60,001 บาท/ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 42.51) รองลงมา 40,001-60,000 บาท/ปี (ร้อยละ 39.22) เฉลี่ย 55,400 บาท

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

(n=334)

เพศ(%)		อายุเฉลี่ย	การศึกษา (%)	สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย	การเป็นสมาชิกองค์กร	อาชีพหลัก (%)	อาชีพรอง (%)	รายได้ครัวเรือน (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือน (บาท/ปี)
ชาย	หญิง								
53.29	46.71	46.71	ประถมศึกษา	2.79	สหกรณ์ภาคเกษตร	การเกษตร	รับจ้างทาง	$\bar{X}$ =150,000 ต่ำสุด = 50,000	$\bar{X}$ = 140,000 ต่ำสุด = 40,000
			44.61		การเกษตร, กลุ่มเกษตรกร	52.69	การเกษตร	สูงสุด =350,000	สูงสุด =160,000
							30.84		

ตารางที่ 2 ข้อมูลการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

(n=334)

พื้นที่ถือครอง (ไร่)	พันธุ์มันสำปะหลังที่ปลูก (%)	ผลผลิตรวม		ต้นทุนการปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด (บาท)	รายได้จากการขายมันสำปะหลังทั้งหมด (บาท)
		ตัน	ร้อยละ		
$\bar{X}$ =9.32	เกษตรศาสตร์ = 56.29	เกษตรศาสตร์=20	41.92	ท่อนพันธุ์ $\bar{X}$ = 1,850	$\bar{X}$ = 55,400
ต่ำสุด = 3	ห้วยบง = 43.71	ห้วยบง = 20	16.71	เตรียมดิน $\bar{X}$ = 1,750	
สูงสุด = 110				ปุ๋ยเคมี $\bar{X}$ = 1,950	
				ปุ๋ยอินทรีย์ $\bar{X}$ = 2,000	
				แรงงาน $\bar{X}$ = 9,950	
				วัสดุ/เคมี $\bar{X}$ = 18,450	

หมายเหตุ : เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังมากกว่า 1 ชนิด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

2.ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลังอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
 ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการ

n = 334

ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
การประชาสัมพันธ์โครงการ	3.59	0.53	มาก
1.สื่อที่รับทราบข้อมูลโครงการ	3.63	0.54	มาก
2.ระยะเวลาการประชาสัมพันธ์	3.60	0.54	มาก
3.ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ	3.56	0.62	มาก
การขึ้นทะเบียนเกษตรกร	2.65	0.75	ปานกลาง
1.การประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียน	3.18	0.73	ปานกลาง
2.การให้บริการของเจ้าหน้าที่	2.64	0.93	ปานกลาง
3.สถานที่ติดต่อ	2.48	0.97	น้อย
4.ระยะเวลาการขึ้นทะเบียน	2.77	0.81	ปานกลาง
5.ขั้นตอนการขึ้นทะเบียน	2.85	0.48	ปานกลาง
6.การประชาสัมพันธ์	2.59	0.85	น้อย
7.การตรวจสอบพื้นที่	2.10	0.71	น้อย
8.การออกไปรับรอง	2.61	0.56	ปานกลาง
การขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า ธกส.	2.49	0.59	น้อย
1.การให้บริการของพนักงาน ธกส.	2.94	0.56	ปานกลาง
2.วิธีการสอบสวนขึ้นทะเบียน	2.47	0.50	น้อย
3.ระยะเวลาที่ใช้ในการขึ้นทะเบียน	2.06	0.72	น้อย
ด้านการติดต่อนัดหมายฝากมันสำปะหลังกับหน่วยรับฝากของ อคส.	3.32	0.63	ปานกลาง
1.การให้บริการของเจ้าหน้าที่/ลูกจ้าง	3.18	0.73	ปานกลาง
2.การนัดหมาย	4.23	0.51	มาก
3.ระยะเวลาที่นัดหมาย	2.65	0.66	ปานกลาง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านการนำมันสำปะหลังไปส่งมอบ ที่หน่วยรับฝากของ อคส.	2.94	0.92	ปานกลาง
1.การให้บริการของเจ้าหน้าที่/ลูกจ้าง	2.54	0.93	น้อย
2.การชั่งน้ำหนัก	2.48	0.97	น้อย
3.การตรวจสอบคุณภาพ	3.41	0.78	มาก
4.การกำหนดคุณภาพมันสำปะหลัง	3.18	0.82	ปานกลาง
5.ช่วงเวลาที่เปิดรับฝากมันสำปะหลัง	3.22	0.87	ปานกลาง
6.ความสะดวกในการส่งมอบ	2.82	1.15	ปานกลาง
การรับใบประทวน	3.40	1.14	ปานกลาง
1.การให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.42	0.90	มาก
2.ความถูกต้องของใบประทวน	3.50	1.08	มาก
3.ระยะเวลาที่ได้รับใบประทวน	3.29	1.45	ปานกลาง
การติดต่อกู้เงินจาก ธกส.	3.55	1.04	มาก
1.การให้บริการของพนักงาน	3.95	0.90	มาก
2.การจัดทำหนังสือกู้เงิน	3.41	0.78	มาก
3.ระยะเวลาดำเนินการรับเงินกู้	3.29	1.45	ปานกลาง
การติดต่อรับเงินกู้จาก ธกส.	3.17	0.89	ปานกลาง
1.การให้บริการของพนักงาน	3.18	0.82	ปานกลาง
2.ขั้นตอนการรับเงินกู้	2.91	1.07	ปานกลาง
3.ระยะเวลาในการรับเงิน	3.42	0.78	ปานกลาง

3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนิน โครงการรับจำนำมันสำปะหลังอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จากผลการศึกษาผู้วิจัยได้สรุปปัญหาและแนวทางการพัฒนาโครงการ 2 ประเด็นดังนี้

3.1 ประโยชน์/เงื่อนไขของโครงการ

3.1.1 ปัญหา/อุปสรรค พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในเรื่อง โรงแป้ง/ลานมันที่เข้าร่วมโครงการมีจำนวนน้อย และมีการกดราคามันสำปะหลัง ปัญหาในเรื่องของบริการล่าช้า ถึงเวลาจำหน่ายไม่มีหน่วยงานอื่นๆ ที่จะมารองรับหรือเสนอแนะปัญหาต่าง ๆ ต้องการให้มีการตรวจสอบคุณภาพให้มีความเข้มงวดมากกว่านี้ มีความโปร่งใส ผลผลิตต่อไร่ในใบรับรองไม่เหมาะสมกับความเป็นจริงตราชั่งที่ใช้ในการชั่งมัน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

สำปะหลังไม่ได้มาตรฐาน สถานที่รับน้อยบางครั้งต้องเข้าคิวรับหลายๆ วัน สถานที่ การประชุมน่าจะมีการจัดให้ตรงกับหมู่บ้านที่มีประชาชน พ่อค้าคนกลางที่เข้าร่วมโครงการหักค่าหัวและดินมากเกินไป

3.1.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ต้องเพิ่มสถานที่รับจำนำเพิ่มมากขึ้น ควรยืดระยะเวลาในการยื่นใบประทวน แนวทางแก้ไขปัญหาคือในเรื่อง บริการให้เร็วมากขึ้น ยกเลิกโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง มีการตรวจตราซึ่งที่ใช้ในการชั่งมันสำปะหลังให้ได้มาตรฐาน โรงแปรง/ลานมันที่เข้าร่วมโครงการควรมีความเชื่อถือตรงต่อเกษตรกร และปรับเปลี่ยนสถานที่ในการประชุมให้มีความเหมาะสมถึงเวลาชุดหรือจำหน่ายต้องการให้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.2.1 ปัญหาอุปสรรค พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ระบุว่ามีปัญหาในเรื่องความล่าช้าของขั้นตอนการดำเนินงาน จดรับจำนำมันสำปะหลังมีน้อยขั้นตอนการให้บริการรับจำนำมันสำปะหลังหลายขั้นตอนเกินไป บุคลากรในการให้บริการไม่เพียงพอ ธ.ก.ส. จ่ายเงินช้า การบันทึกข้อมูลเกษตรกรผิดพลาด มันสำปะหลังที่เหลือจากใบประทวนต้องขายปกติ ราคาต่ำ และการบริการของเจ้าหน้าที่ก็ไม่ทั่วถึง การกำหนดราคาไม่แน่นอน การขึ้นทะเบียนใบประทวนล่าช้า

3.2.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ระบุว่ามีความล่าช้าของขั้นตอนการดำเนินงานรับจำนำมันสำปะหลังให้น้อยลง ต้องการให้ ธ.ก.ส. จ่ายเงินให้กับเกษตรกรเร็วขึ้น ถึงเวลาจำหน่ายต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐเข้าช่วยเหลือแบบทั่วถึง ระบุว่ามีความล่าช้าของแนวทาง แก้ไขปัญหาในเรื่อง ต้องการให้มีการแก้ไขปัญหาที่แน่นอน

4. ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำมันสำปะหลังปี 2555/56

4.1 เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินโครงการ คือ

นโยบายล่าช้าไม่ทันผลฤดูกาลผลิต การแทรกแซงตลาดผ่านการรับจำนำผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้งบประมาณอย่างจำกัด ทำให้รัฐบาลไม่สามารถรับจำนำผลผลิตหัวมันสำปะหลังได้ทั้งหมด โรงแปรง /ลานมัน เข้าร่วมโครงการน้อย ราคารับจำนำกับราคารับซื้อใกล้เคียงกัน มาตรการรับจำนำหัวมันสดยังก่อผลเสียต่อประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขันในตลาดมันสำปะหลัง ปัญหาความไม่แน่นอนของปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังซึ่งเกิดจากเกษตรกรมิได้วางแผนการเพาะปลูกที่ดีผลผลิตออกมาเกินความต้องการของตลาด เกษตรกรน้อยรายที่จะย้อนกลับมาใช้สิทธิได้ถอนผลผลิตที่ตนเองนำมาจำนำไว้กับรัฐบาล

4.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาในการดำเนินสรุปได้ ดังนี้

4.2.1 การสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลรายครัวเรือนด้านพื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิตผลผลิตต่อไร่ ที่ตรงกับความเป็นจริงและเป็นปัจจุบัน เพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์ในช่องทางต่างๆ

4.2.2 การตั้ง ราคาประกันไม่ควรสูงจนเกินไปแต่ควรสูงกว่าต้นทุนการผลิตเพื่อให้เกษตรกรอยู่ได้

4.2.3 การจำกัดเพดานปริมาณผลผลิตที่รับประกันและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการรับภาระค่าเบี้ยประกันในช่วงเริ่มต้นโครงการ รัฐอาจรับภาระดังกล่าวชั่วระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้เกษตรกรมีเวลาปรับตัว

4.2.4 ดำเนินการตามนโยบายอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เกษตรกรดำเนินการผลิตมันสำปะหลังตามฤดูกาล ส่งเสริมให้ลานมัน โรงแปรง เข้าร่วมโครงการให้มากยิ่งขึ้น รักษาปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังโดยการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการวางแผนการเพาะปลูกที่ดีเพื่อให้ผลผลิตออกมาตามปริมาณความต้องการของตลาด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

4.3 แนวทางการพัฒนาโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง

4.3.1 ปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการขึ้นทะเบียนไม่ให้เร่งรีบจนเกินไปเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้เป็นไปอย่างถูกต้อง และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกษตรกรของรัฐให้มีความเชื่อมโยงกันกับข้อมูลทะเบียนราษฎร์พร้อมนำระบบแผนที่ดาวเทียมเพื่อช่วยในการตรวจสอบพื้นที่ของเกษตรกร และตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล

4.3.2 การกำหนดระยะเวลาโครงการ ควรขยายเวลารับจำนำมันสำปะหลัง ในใบรับรองของเกษตรกร เนื่องจากมีบางรายไม่สามารถนำผลผลิตมาจำนำได้ทัน

4.3.3 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ พัฒนาระบบตรวจสอบคุณภาพสำปะหลัง ให้ได้มาตรฐานเท่าเทียมกันทุกโรงแปง หรือว่าจ้างเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพมันสำปะหลัง ควรมีการอบรมให้ความรู้กับคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของภาครัฐและเกษตรกร ให้มีองค์ความรู้เรื่องการตรวจวัดคุณภาพมันสำปะหลังเพื่อรู้เท่าทันโรงแปงที่บางครั้งอาจเอารัดเอาเปรียบเกษตรกรบนความไม่รู้

4.3.4 ขั้นตอนการรับเงิน ควรปรับปรุงการบริหารงบประมาณของโครงการเนื่องจากเกษตรกรได้รับเงินจากโครงการล่าช้ามาก ใบประทวนก็ไม่สามารถออกได้ทันที หรือในขั้นตอนการทำสัญญากับ ธ.ก.ส. ก็ไม่สามารถทำได้ทั้งหมดภายใน 1 วัน

4.3.5 การไถ่ถอน ควรจัดเก็บมันสำปะหลังตามคุณภาพที่เกษตรกรนำไปจำนำ เนื่องจากเมื่อเกษตรกรมีความประสงค์จะไถ่ถอนมันสำปะหลังแล้วไม่ได้รับมันสำปะหลังของตนเองกลับคืนเนื่องจากโรงแปงได้เทมันสำปะหลังมารวมกันแล้วเกษตรกรจึงเลือกที่จะไม่ไถ่ถอนด้านราคาก็เป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรไม่มาไถ่ถอนมันสำปะหลังของตนเองเนื่องจากราคารับจำนำสูงกว่าราคาตลาด

4.3.6 ส่งเสริมให้เกษตรกรชะลอการขูดหัวมันในช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อเป็นการพุงราราคารับจำนำสูงขึ้น

4.3.7 สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรที่มีฐานะดีเข้าใช้ประโยชน์จากโครงการรับจำนำ ไม่ให้มีการสวมสิทธิ์โครงการ ซึ่งทำให้ผลประโยชน์จากการรับจำนำหัวมันสดไปตกอยู่ในมือของกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมฉ้อฉลและทุจริต แทนที่ผลประโยชน์ไปตกอยู่กับเกษตรกรตัวจริง

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยได้กำหนดประเด็นไว้ 8 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านการประชาสัมพันธ์** เกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลังด้านการประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านสื่อการประชาสัมพันธ์หลากหลายส่งผลให้เกษตรกรต้องการที่จะเข้าร่วมโครงการเพื่อเป็นการพุงราราคามันสำปะหลังเพื่อเป็นการชะลอผลผลิตของเกษตรกรมิให้ออกสู่ตลาดมากเกินไป และให้ขายผลผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรม

2. **ด้านการขึ้นทะเบียนเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ด้านการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะมีการเตรียมความพร้อมด้าน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การประชุมสัมมนาผ่านสื่อที่มีความไกลจากถิ่นฐานที่เกษตรกรอยู่ทำให้เกษตรกรไม่สามารถขึ้นทะเบียนเกษตรกรได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

3. **ด้านการขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า ธกส.** พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการให้บริการของพนักงานไม่ทั่วถึงเมื่อเทียบกับจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

4. **ด้านการติดต่อนัดหมายฝากมันสำปะหลังกับหน่วยรับฝากของ ธกส.** พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ด้านการติดต่อนัดหมายฝากมันสำปะหลังกับหน่วยรับฝากของ ธกส. ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลังเมื่อขึ้นทะเบียนเกษตรกรแล้วหน่วยรับฝากของ ธกส. ก็จะมีการนัดหมายให้เกษตรกรมาฝากมันสำปะหลังตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการ ซึ่งจะกำหนดตามวันที่ปลูกมันสำปะหลังเป็นหลัก

5. **ด้านการนำมันสำปะหลังไปส่งมอบที่หน่วยรับฝากของ ธกส.** พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ด้านการนำมันสำปะหลังไปส่งมอบที่หน่วยรับฝากของ ธกส. ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีเจ้าหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดทำให้เจ้าหน้าที่ต้องรับฝากมันสำปะหลังให้ถูกต้องตามชนิดของมันสำปะหลังที่รับจำนำ หน่วยรับฝากมันสำปะหลังมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน โปร่งใส และหน่วยรับฝากมันสำปะหลังมีป้ายแสดงว่าเป็นหน่วยรับฝากมันสำปะหลังของ ธกส.

6. **ด้านการรับใบประทวน** พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ด้านการรับใบประทวน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแล้ว ธกส. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับฝากและออกใบประทวนให้เกษตรกรซึ่งเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนของโครงการรับจำนำมันสำปะหลังที่กำหนดไว้

7. **ด้านการติดต่อขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส.** พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ด้านการติดต่อขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแล้วจะมีการทำสัญญาเพื่อขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เมื่อถึงกำหนดเวลา ธ.ก.ส. ก็จะนัดมาทำสัญญาตามคิวที่กำหนด

8. **ด้านการติดต่อขอรับเงินกู้จาก ธ.ก.ส.** พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการรับจำนำมันสำปะหลัง ด้านการติดต่อขอรับเงินกู้จาก ธ.ก.ส. ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรเมื่อทำสัญญาเงินกู้กับ ธ.ก.ส. แล้ว ธ.ก.ส. ก็จะนัดมารับเงินกู้ตามที่เกษตรกรได้ทำการกู้แล้วแล้วตามคิว ซึ่งทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจในการมาติดต่อเพื่อรับเงินกู้จาก ธ.ก.ส.

โครงการรับจำนำมันสำปะหลัง เป็น โครงการที่ดี เพราะส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้ที่มีหลักประกันในราคารับจำนำสูงกว่าราคานอกโครงการ และมีการจัดสรรโควตาปริมาณผลผลิตนำไปจำนำตามพื้นที่เพาะปลูก

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาโครงการรับจำนำมันสำปะหลังอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. แม้โครงการรับจำนำมันสำปะหลังจะมีมาตรการแทรกแซงข้างต้นจะมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรเป็นหลัก แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ผลประโยชน์ตกแก่เกษตรกรจำนวนน้อยราย เมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนเกษตรกร นอกจากนั้นรายได้ที่เกษตรกรได้รับจากการนำเอาหัวมันสำปะหลังมาจำนำกับรัฐก็สูงกว่าราคาตลาดไม่มากเท่าไรนัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการดำเนินโครงการก่อให้เกิดรายได้และประโยชน์ส่วนใหญ่นตกอยู่กับผู้ประกอบการเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ

2. ควรผลักดันให้ภาคเกษตรมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ให้แก่เกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตต่อไร่และหันมาใช้ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ดีและวิธีการเพาะปลูกที่เพิ่มเปอร์เซ็นต์เชื้อแป้งให้มากขึ้น รวมทั้งให้ความรู้แก่เกษตรกรในการวางแผนการเพาะปลูกในพืชเกษตรที่สร้างมูลค่า

3. ภาครัฐควรจะดำเนินนโยบายและมาตรการในอนาคต เพื่อลดปัญหาที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1) ภาระการคลังของรัฐบาลจากการดำเนินโครงการรับจำนำหัวมันสำปะหลังสด โดยที่มีเกษตรกรเพียงบางกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ลดการสร้างรายได้ที่สูงขึ้นให้แก่ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ

2) การทุจริตโครงการที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการโรงมันและลานมัน รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อาจร่วมมือกันในธุรกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การสวมสิทธิ์ของเกษตรกร การบีบบังคับให้เกษตรกรต้องขายนอกโครงการหรือขายในโครงการ

3) ความบิดเบือนของกลไกตลาดมันสำปะหลัง ซึ่งกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมันสำปะหลัง หวังหาประโยชน์จากโครงการแทรกแซงตลาด มากกว่าที่จะพึ่งตนเองในการสร้างตลาดและพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน เพราะโครงการแทรกแซงเปรียบเสมือนเป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ โดยที่ไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไรมาก

4) ความกังวลของเกษตรกรในเรื่องของความผันผวนของราคาหัวมันสด ในแต่ละฤดูกาลเก็บเกี่ยว และคุณภาพเชื้อแป้ง จึงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังเร่งขูดหัวมันสดออกมาขายในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้ราคาหัวมันสดที่เกษตรกรจะขายได้ตกต่ำ

5) ปัญหาในเชิงคุณภาพของมันสำปะหลังที่ให้ผลผลิตไม่ดี มีเปอร์เซ็นต์เชื้อแป้งต่ำซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรถูกกดราคา แม้ว่ามันปะหลังเป็นพืชไร่ที่ปลูกง่ายไม่ต้องดูแลมาก แต่เกษตรกรก็จำเป็นต้องปรับปรุงพื้นที่เพาะปลูกให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดผลผลิตต่อไร่ที่สูงขึ้น

6) การขาดแคลนข้อมูลเกษตรกร เช่น พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิต เป็นต้น เพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น รัฐควรทบทวนบทบาทของตนเองและกำหนดมาตรการใหม่ที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตลาดและลดความบิดเบือน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร.(2556).ระบบการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ.สืบค้นเมื่อ
24 พฤศจิกายน 2556 จากhttp://ecoplant.doae.go.th/report/form_03_report_process_daily54.php
- จินดา ขลิบทอง. (2544). กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
การวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร. (หน่วยที่ 3).นนทบุรี.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเกษตรอำเภอกันทรลักษ์. (2556). ข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง
ปี 2555/56. ม.ป.ท.
- Yamane ,T. (1973) . *Elementary of Sampling Theory*. อ้างโดยสำเร็จ จันทรสุวรรณ และ สุวรรณ บัวทวน.
(2542). สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

